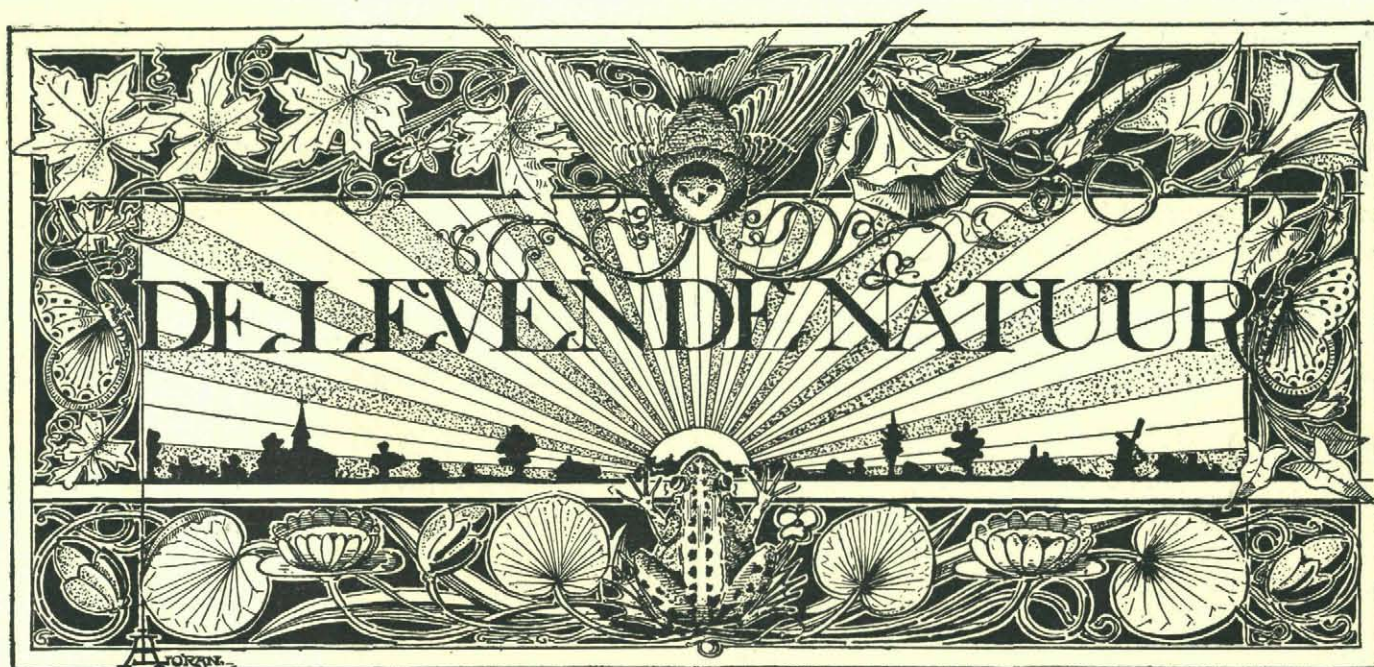




REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE TIJDENS DE VACANTIE:

J. P. THIJSE, Bloemendaal.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

ONTGINNING EN ZELDZAME PLANTEN.

Aan den voet van een hoog duin, waar een beekje ontsprong, dat 's zomers nooit verdroogde en 's winters nooit bevroor, vond ik op een warmen Julidag mijn eerste planten van de Tenger Bastardmuur, *Anagallis tenella*, en wel, zooals het met eerste vondsten van zeldzame planten meestal gaat, in groote menigte. Een plek van een vierkante meter groot was dicht overdekt met de fijnbebladerde kruipende stengeltjes en duizenden rose bloempjes, die met elkander een zacht gewelfd kussen vormden. Jaren achtereen heb ik ze daar op diezelfde plek weer opgezocht tegelijk met het Wintergroen en Waterbezie en de witte welriekende Orchideeën. Later bloeide daar ook Moeras-Standelkruid, *Parnassia*, *Gentianen* en al die mooie bloemen van de natte hei en de vochtige duinpannen, want het was daar hei en duin tegelijk.

Toen is het Rijk gaan samenspannen met de Heide-Maatschappij en met hun beidjes hebben ze dien heelen heihoek opgemeten, afgepaald, omgeplagd en doorgegreppeld, om daar lupinen te zaaien en dennetjes en sparretjes en allerlei geboomte te planten. Eerst gebeurde dat bij wijze van proef op kleine schaal, maar dat viel zoo goed uit, dat hektare op hektare in exploitatie genomen werd en nu is dat een heele bebossching met een paar

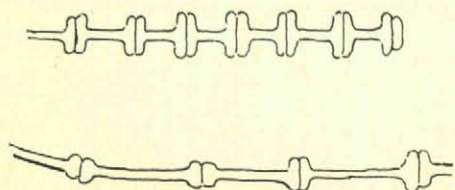
arbeiderswoningen erin en een opzichter met een groene jas aan, die je plichtmatig van de duinen verwijdt. Het beekje is een zeer diepe greppel geworden en van het vochtigste heiplekje hebben ze vloeivelden, hooilanden gemaakt.

Eerst hinderde mij dat geweldig, niet dat ik iets tegen bebossching heb, integendeel, maar het moet mij geen beekjes en groeiplaatsen van zeldzame planten kosten. Waar moet het heen, als alles wei en bosch en graanland of aardappelveld wordt?

Toch lijkt dat erger dan het is, want toen ik na een jaar of zes de Rijksonderneming weer eens bezocht, vond ik in de hooilanden al de mooie planten weer. Ze hadden zich niet geheel en al laten verdringen en de beste plekjes voor zichzelf uitgezocht — tenminste wat hun de beste plekjes leken. En *Anagallis tenella* besloeg niet meer één vierkante meter, maar had wel een honderdmaal grooter gebied veroverd tusschen de berkjes en elzen, die geplant waren in de buurt van den diepen greppel, het voormalig beekje.

Toen heb ik het Rijk geprezen en de Heide-Maatschappij geloofd; ik heb vrede gesloten met de groenen boschopzichter en den heelen namiddag met hem rondgetrapt door de plantages al keuvelend over de verschillende verdiensten van de aangeplante boomsoorten. Ze hadden het geprobeerd met grove den, gewone spar, zeepijn en Oostenrijkschen pijn en die laatste had zich het beste gehouden. Op de natte plekken groeide de witte els uitstekend,

al werden zijn bladeren ook uitgebeten door de behangersbijtjes, die daar in de buurt bij honderden nestelden. Enkele boompjes hadden geen enkel gaaf blad meer en zagen er uit, alsof een troep kinderen daar winkeltje hadden gespeeld en zich kwartjes en dubbeltjes uit de bladeren geknipt hadden. De boswachter vond het nog niet gevaarlijk,

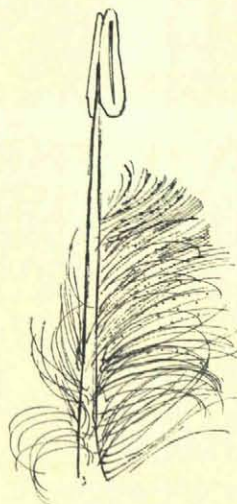


Stukken van haren op de helmdraad in de bloem van *Anagallis tenella* $\times 30$.

maar 't kon wel eens lastig worden en ik stal zijn hart met hem de misdadigers aan 't werk te wijzen en de verzekering, dat ik, als de nood aan de man kwam, mijn hulp zou verleen door de nesten op te sporen en 't jonge broed uit te roeien. Maar zoover is het gelukkig nog niet gekomen.

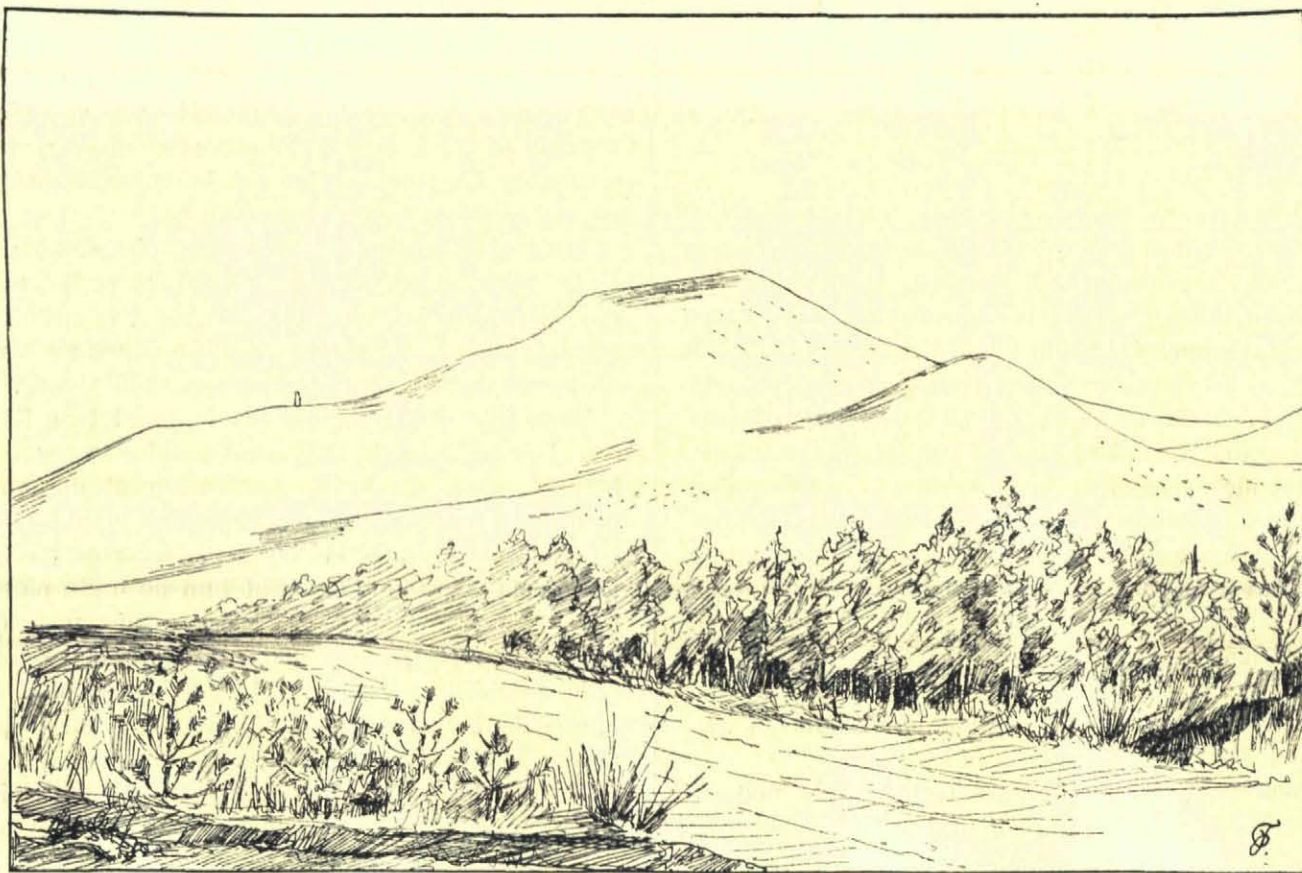
Het moet gezegd worden, dat het Rijk de bebossching prachtig uitvoert. Met zorg en overleg

één tot drie jaar. De meeste waren op een afstand nog niet eens te zien, maar de regelmatige rijen vierkante plekken van uitgestoken plaggen wezen de plaats aan, waar ze hun strijd streden tegen droogte en schraalheid.



Meeldraad van *Anagallis tenella* $\times 5$.

Het was nog geen bosch, maar het kon er een worden en om alvast bondgenooten te hebben tegen den onvermijdelijken insecten-vijand, zijn van afstand tot afstand nestkastjes geplaatst op hoge staken, om de vogels te lokken. Maar de roodstaartjes en meezen willen daar nog niet van weten, alleen heeft een enkel zwervend spreuwen-gezin een der gratis-woningen aanvaard. Voor 't overige loopen tusschen de sparren en dennen nog de bewoners van weleer: de kievieten en de tureluurs en die langbeen kromsnavel van een wulp. Zoo is er slechts een kleine stoornis teweeg



De bebossching aan den duinvoet.

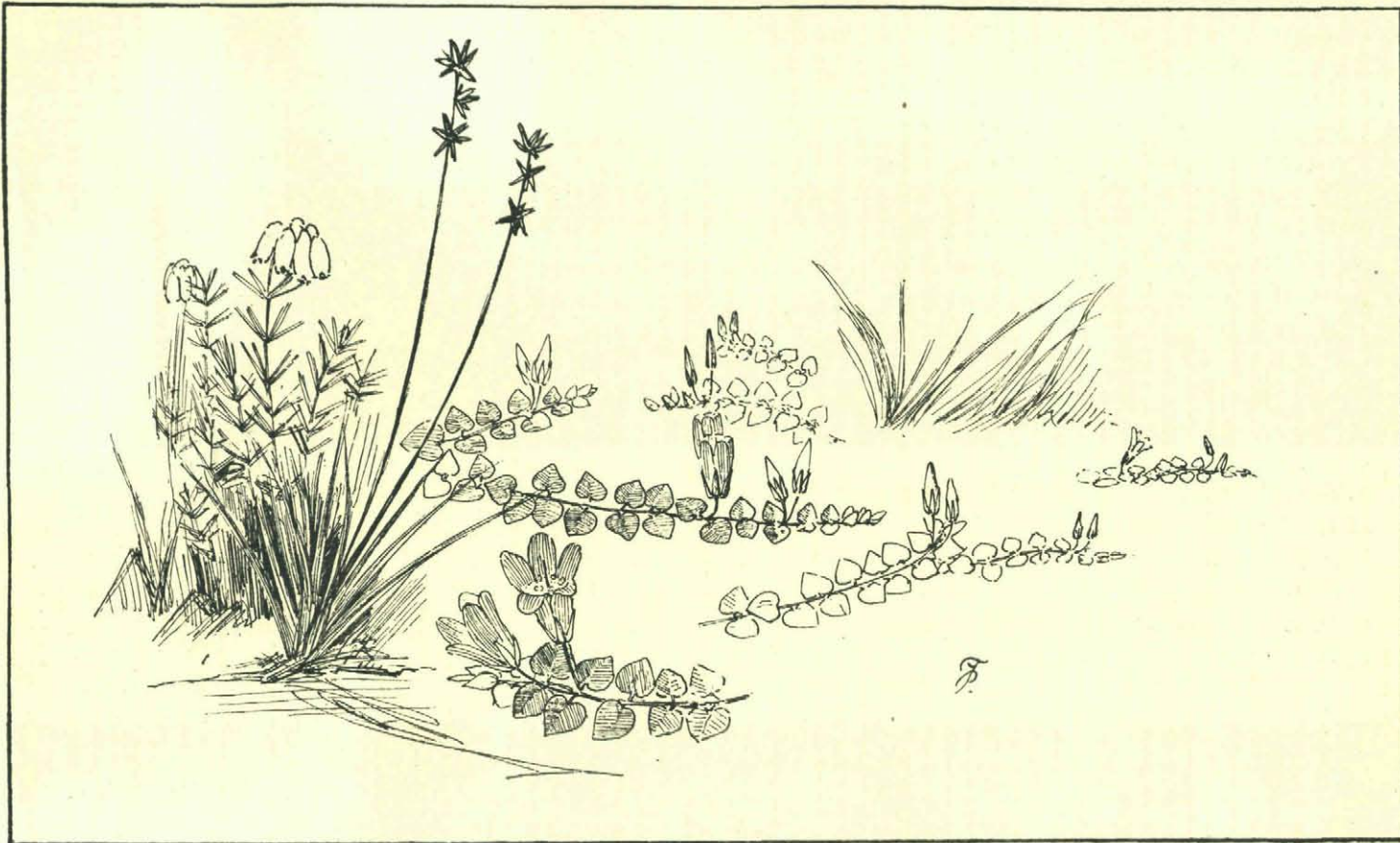
was hier gewerkt, zeer handig partij getrokken van de luttele voordeelen, die de schrale bodem bood en met groote inspanning en opoffering was ook het duin zelf beplant, allemaal kleine dennetjes van

gebracht, maar het beekje is weg. De uitgegraven grond echter is over de elzenplantage verspreid en nu is daar uit iedere modderkluit een *Anagallis*-plantje opgeschoten, zoodat de ranke

stengeltjes met de platliggende bladparen in alle richtingen over den nagenoeg kalen bodem voortkruipen in de halfschaduw der door de behangers geteisterde elzen.

Nog menig zomerruur heb ik daar aan den wegrand

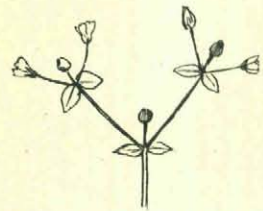
wel aan te wijzen. Waarschijnlijk behooren die Anagallis-soorten niet bij ons tehuis, het zijn planten uit Zuidelijker streken, de Guichelheil is in overoude tijden wellicht ingevoerd met landbouwzaad en van de Tengere Bastaardmuur wordt verhaald



Tengere Bastaardmuur (*Anagallis tenella*).

bij de witte elzen gezeten, want ik had het er op gezet, om te weten te komen, waarom die Anagallis-bloempjes nu eigenlijk zoo mooi zijn, ter wille van welke insecten zij zich sieren met de rose gestreepte kroonblaadjes en waarvoor die prachtige haren aan de meeldraden wel dienen zouden.

Ik weet het nog niet. Ik heb de bloempjes zien opengaan in den morgenstond, zich zien sluiten in den namiddag, zonder dat in al die uren een enkel insect de teere kelkjes bezocht, terwijl toch in het rond de gele rolklaver, de blauwe klokjes en zelfs het onaanzienlijke Duizendgraan, dat meer op een mos- dan op een bloemplant lijkt, voortdurend om-



Duizendgraan (vergroet). ringd waren door bijen en vliegen. Om de lieve Anagallis

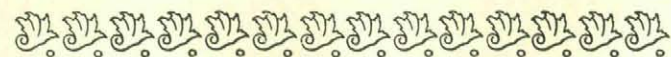
bekommerde zich geen enkele der bloemenvrienden.

Nu is zijn naaste verwant, de Guichelheil (*Anagallis arvensis*), van onzen zandigen bouwgrond, ondanks zijn mooie roode bloempjes, ook weinig in trek bij de insecten en misschien is de oorzaak daarvoor

dat vogels voor de verspreiding van 't zaad zorgen.

Voor deze laatste opvatting pleit de omstandigheid, dat de Tengere Bastaardmuur in ons land juist voorkomt op plaatsen, die bekend zijn om hun vogelrijkdom, op geliefkoosde rustplaatsen der trekvogels, met name van steltloopers. En als dan zoo'n sinjeur bij zijn vertrek uit Spanje vergeten heeft zijn voeten te vegen, dan brengt hij hier een paar uur later wat Guadalquivir-slib in 't Hollandsche duin of op de Brabantsche hei en daarmee de kleine zaadjes, waaruit het vreemde plantje opschiet.

JAC P. TH.



EEN VINKEBAAN.

Nu mijnheer! je mag gerust eens komen kijken, als daar belang in stelt, maar als je d'r tegen gaat schrijven, want dat doen ze tegenswoordig veel, dan vertel ik je niets meer," zei Toon. „Ik ben d'r van 20 September tot November.”